

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztők: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Luther és Kálvin.

Megnyitó beszéd a Kollégium reformációi emlék-
ünnepélyén 1933 október 31-én.

(Folytatás és vége.)

Tizenhat esztendővel később megint elkövetkezett a Mindenszentek ünnepe. Európának a bolognai után második legrégebb egyeteme, a már akkor háromszázados multtra visszatekintő, világtekintélyű párizsi univerzítás, régi szokása szerint tanévmegnyitó ünnepére készült e napon. A tanévet mindig az egyetemi templomban, a Mathurin-barátok templomában nyitották meg s ilyenkor az új rector vallásos jellegű beszédet volt köteles székfoglalóként mondani, tekintet nélkül arra, hogy melyik fakultáshoz tartozott.

Az 1533—34. tanév új rectora az orvosi fakultás tagja volt: egy Cop Miklós nevű húszegynehány éves fiatalember, akinek baseli eredetű atyja I. Ferenc királynak udvari orvosa volt. Ő maga ebbe a méltóságba alighanem inkább az atyja tekintélye, mint a saját tudományos érdemei alapján jutott. Nem is vártak tőle a szokványos szölamokon kívül semmiféle eredetibb és mélyebb megnyilatkozást ez alkalommal. Annál nagyobb volt a meglepetés, sőt a többség részéről a megdöbbenés, amikor a fiatal rector beszéde eleitől fogva végig nem volt egyéb, mint bátor és nyílt bizonyosságtevés az evangéliumi reformáció alapigazságai mellett és merész kesztyűdobás a reformáció makacs és szűkeszű ellenfeleinek, a később általában „Sorbonne” néven emlegetett theologiai fakultás tagjainak arcába.

Akkor már a francia fővárosban legalább egy évtized óta nagyon élénk evangéliumi mozgalom volt. Nemesak az egyetemi diákság és a műveltebb polgárság körében volt számos híve a humanizmussal még ekkor meglehetősen egybeszővődött reformátori eszméknek, hanem az udvari körökben is. A király széplelkű, írói vénájú nőtestvére, Angoulême-i Margit návarrai királyasszony egész lélekkel benne élt az újonnan fölfedezett evangélium eszmevilágában és irodalmilag is hirdette azt. Sőt maga a nagy-

műveltségű, tudománypártoló, bár egyébként éppen nem evangéliumi lelkületű és jellemű I. Ferenc sem viseltetett eleinte ellenszenvvel az új eszmék s azoknak hirdetői iránt. A spanyol-osztrák Habsburg-világhatalommal folytatott szakadatlan diplomáciai és fegyveres küzdelemben egyébként is igen alkalmas sakkfigura volt a számára a már akkorra nagyban megismosodott német protestáns fejedelmi és rendi ellenzék. Ehhez meg a pápához való diplomáciai viszonya és váltakozó hadi szerencséje befolyásolta éveken át — humanista hajlamai mellett — az országban megindult reformátori mozgalmakhoz való viszonyát és tette azt természetesen komolyan sohasem akart szakítani — hiszen a francia koronának a régi egyházi rendszer fenntartásához rendkívül nagy belpolitikai, sőt egyenesen anyagi érdekei fűződtek — de viszont néha, a mikor külpolitikai érdekek, meg az udvarában felülkerekedett klérusellenes tényezők így javallták, szívesen mutatott barátságos arcot a reformáció felé, amíg máskor, ellenkező érdekek és befolyások hatása alatt, üldözéssel szorongatta azt.

Ebben az évekig tartó bizonytalan helyzetben, kétség és remény közt következett el a párizsi reformáció híveire az 1533-i Mindenszentek ünnepe. A legnagyobb részük fiatal, lángoló szívű, elszánt ember volt: nem csoda, ha egy döntő rohammal kivívandó győzelemről ábrándoztak. Ezt az ábrándot főképp az a körülmény táplálta bennük, hogy a király az egyetem theologusaival, azoknak a nővére ellen indított vakmerő eretnekhajszája miatt, pillanatnyilag rossz viszonyban volt. Most vagy soha — gondolták s a döntő támadás napjára a Mindenszentek ünnepét, színhelyéül pedig magát az egyetemet szemelték ki, ahonnan az egész Európába elhallatszik a szó.

A párizsi evangéliumi hitűek szellemi feje már ekkor egy huszonötéves ifjú volt, akit Kálvin Jánosnak hívtak. Jogi tanulmányait már elvégezte s most látszólag egész lélekkel a humanista studiumokon csüngött, melyeknek irodalmi gyümölcsével, a hatalmas

Seneca-kommentárral, már a megelőző évben méltó feltűnést keltett. De valójában a szíve ekkor már ott volt, ahol a kincse: Istennek teljesen átadott, a világi dicsőség szomjúhozásából megtért életével az Isten Igéjére támaszkodott s annak eredeti nyelven való tanulmányába s ezzel kapcsolatban az evangéliumi egyház-reform gondolatvilágába ásta bele napról-napra jobban magát, szent felelősségérzettel közölve minden ajándékot, amit az Igéből maga kapott, a hozzá csaknem rajongó csodálattal ragaszkodó társaival is. Ezek között volt Cop Miklós is, az új rector. Ő maga nem lévén theologus ember, nem vállalkozhatott arra, hogy rectori székfoglalóját, amelyet az evangéliumi mozgalom emberei döntő bizonyágtételnek és egyben támadásnak szántak, teljesen a maga erején esinálja meg: egészen természetes hál, hogy a köztük leghivatottabbnak vette igénybe a segítségét, úgy, hogy a hírneves beszéd, ha talán a formábaöntésében Copnak magának volt is több-kevesebb része, de legalábbis tartalmilag, eszmemenetében, amint azt már a XVI. század óta tudja az egyháztörténelem, teljesen a Kálvin művének tekintendő.

A beszéd nem egyéb, mint egyszerűségében is rendkívül megkapó s az alkalom ünneplésességét és a vállalkozás kockázatos voltát tekintve, egyenesen magasztos igehirdetés. A textusa nem más, mint a római egyháznak a Mindenszentek napjára kiszabott másik misebeli lectiója: a Máté 5: 1—12, a Hegyi Beszéd boldoggá magasztalásai. Még Erasmusra emlékeztető humanista fogalmakkal és fordulatokkal, a christiana philosophia magasztalásával kezdődik: de szinte mondatról-mondatra jobban forrósodik át az Ige, az Evangélium földöntúli és észfeletti hatalma alatt a bizonyágtévé hévtől. A „perditissimi sophistae” — a theologiai fakultás áltheologusai — törvénnyel rettetgetik és jutalommal kecsegtetik — úgy mond — a lelkeket: pedig a kegyelem ingyenvaló, Krisztusnak szolgálni, Isten dicsőségét keresni nem félelemből kell, hanem gyermeki hálából és odaadásból. Csak akik ezen az úton járnak, lehetnek bizonyosak üdvösségük felől, nem pedig azok, akik cselekedeteikre és érdemeikre építenek — már pedig a kételkedésnél borzalmasabb csapás nem érheti az embert! A lélek szegényei sírnak ugyan, éheznek és szomjúhozák az igazságosságot és kétségbeesnek a saját erejük felől — de azért mégis boldogok, mert bizonyosak a kegyelemben, bűneik bocsánatában, megigazulásukban. Ezért igyekeznek a békességre is: farizeusok azok, akik fegyverrel akarják a lelkeket Krisztushoz vonni! Az ilyenektől kell éppen a békesség embereinek háborúságot és üldöztetést szenvedniök az igazságért: de ők e miatt is boldogok, mert ők csak attól félnek, aki a lelket is megölheti. Erre a boldogságra törekedjünk, keressztyének: eltűnni, elhordozni mindent az Isten nevéért!... „ac demum perpetuum in coelis agamus triumphum!”

Az elszánt kis egyetemi hitvalló gárda nem érte el közvetlen célját: a theologiai fakultás és az egyházi hatóság részéről rögtön és teljes dühvel feltámadt reakció néhány heti szívós küzdelem után a maga részére hajlította a kormányt s Copnak és Kálvinnak menekülnie kellett a nemsokára és egyre sűrűbben fel-fellobogó máglyák elől. De a francia reformáció történetében mégis csak ez volt az első határozott riadó: ez adta meg a hugenottizmus alaphangját, amely alaphang ekkortól fogva harmadfél századig a csodálatos és párjanélküli vértanúi készség maradt. A legfőbb szellemi irányítója pedig a francia reformációnak, de csakhamar — a Németbirodalom és a skandináv államok kivételével — az egész Európa reformációjának az a fiatalember lett, aki most megkezdődött bujdosásában érlelődött Istennek azzá a bizonyágtévé szolgáljává, kinek tollából két év múlva már kijött az Institutio s kinek élete attólfogva haláláig, harminc és fél esztendőig nem volt egyéb, mint egyetlen vértelen, de annál félelmesebb, annál kínosabb és annál gyözelmesebb mártírium.

Luther és Kálvin — emez kétségtelenül már az amaitól megtört úton (amit egész életében hálásan ismert el) — egyaránt az üdvbizonyosság közikliját találják meg és ölelik át elindulásukkor: az Evangéliumban szóló ingyen bűnbocsátó kegyelmet, a hit által való megigazulást, Krisztust és az ő keresztjét. „Crux, crux, — et non est crux!” — kiált fel kegyes elmejatekkel a 95 tétel Lutheré: csak ahol engedelmesen vállalják a keresztet, ott tűnik el az; és az ifjú Kálvin tizenhat esztendő múlva híven visszhangozza: csak azok a boldogok, akik minden szenvedést készek elviselni azért, Aki magát áldozta értük! Luther és Kálvin: lehet-e, szabad-e ezt a kettőt a Krisztus keresztjétől — tehát egymástól is — valaha elválasztani?!

Befejezésül még egy komoly szót, nemes ifjúság!

Miránk nézve nem az a legfontosabb, hogy mind a német, mind a francia reformáció nagy, jelképes kiindulópontja a Mindenszentek napjához kapcsolódik; hanem az, hogy mindakettő egyetemből indult ki: az universitas magistrorum et scholarium-ból, a mindenkori legmagasabb tudományokat tanítóknak és tanulóknak abból a nagyszerű munkaközösségéből, amelyet a kulturális szempontból oly méltatlanul sötétnek nevezett középkor megbecsülhetetlenül drága, örökül hagyott az egész újkori művelődés számára — tehát a reformáció és a protestantizmus számára is.

A wittenbergi egyetem kicsiny, fiatal, 1517-ben még csak másfél évtizedes multra visszatekintő, hír és név nélküli főiskola volt. Nem tudom, akkor forgalomban volt-e már a manapság nem minden él nélkül alkalmazott „vidéki egyetem” elnevezés: de ha forgalomban volt, akkor a wittenbergi egyetemre, vidékinél

is vidékibb volta miatt, bizonyára előszeretettel alkalmazták. És íme, ez a kis vidéki egyetem, egyik tanárának, majd többi tanárainak és különösen diákjainak az evangéliumi igazság mellett való hitvalló fellépése következtében jóformán néhány esztendő alatt az európai szellemi élet legmesszebb sugárzó központja lett.

A párizsi egyetem viszont akkor a világ legelső főiskolája volt. De éppen theologiai oktatásában már a hanyatlás előjelei mutatkoztak. 1533 Mindenszentek ünnepén egy nagy, utolsó kegyelmi alkalom nyílt számára a lélekben való megújulásra: de ő „nem ismerte meg az Ő meglátogatásának idejét” s ezt az utolsó alkalmat eldobta magától. Attólfogva a theologiai fakultása teljesen eljelentéktelenedett s a harmadik köztársaság első évtizedeiben (1885) — tehát még jóval a szeparáció előtt — dicséletes véget ért. De egyéb tudományok terén sem tudta a párizsi egyetem megtartani többé azt a vezető helyét, amellyel addig méltán büszkélkedett.

Micsoda nagy intelem ez a mi számunkra!

Minden egyetemnek, minden főiskolának belső életére addig tart, amíg tanárai és diákjai alázatosan és boldogan, minden áldozatra készen engedelmeskedni tudnak a fenntartás nélkül való igazságkutatás isteni parancsának — és amíg ez az igazságkutatás el nem takarja előlük az igazságok igazságának, Krisztusnak örök naparcát.

Únos-untalan halljuk emlegetni, hogy „akié az ifjúság, azé a jövő”. És a politika gyakorlati, mindennapi exigenciái szempontjából kétségkívül így is van ez. De ha az emberi történet isteni végecéljára: Krisztus visszajövetelére és királyságára függesztjük szemünket, akkor minékünk ezt a mondást éppen megfordítva kell igaznak vallanunk:

Akié a jövő, azé az ifjúság!

Az emberiség és a nemzetek jövődjének az eljövendő Krisztus-Király az egyetlen jogos ura. Tehát az emberiség és a nemzet szellemi életének mindenkori színe-virága, az egyetemi, főiskolai ifjúság sem lehet másnak a jogos tulajdona, csak a Krisztusé.

A theologus ifjúság pedig éppenséggel nem lehet más, mint minden egyéb ifjúság közepette a Krisztus királyi tulajdonjának élő kiábrázolása és naponkénti — ha kell, mártíri — megbizonyítása, testével és lelkével, életével és munkájával.

A poklok kapui sem vehetnek diadalt a jövő szempontjából azon az egyetemen és azon a Kollégiumon, amelynek olyan theologus ifjúsága van, amilyen volt, ifjú tanáraival együtt, az 1517-i wittenbergi és az 1533-i párizsi egyetemi ifjúság.

De a pokol kapujából elszabadult legkisebb ördögöcske elég egy olyan egyetemnek és egy olyan Kollégiumnak a jövő szempontjából való tönkretételére, ahol éppen a theologus ifjúság nem elég bátran vallja Lutherrel: „*ich bin*

gefangen...” és Kálvinnal: „...*ad finem usque perstemus!*”

Az ünnepélyt megnyitom.

Révész Imre.

Türelem és szabadelvűség.

Vallásunk egyik ékessége a türelmesség mások vallásos meggyőződésével szemben és való igaz, hogy iskoláink mindenkor a hazafiaság, szabadelvűség és felvilágosodás szolgálatában állottak. Ezen türelem és liberalismusnak azonban határt kell szabni és annak csak addig szabad terjednie, míg rendeltetésüknek, nagy céljaink előmozdításának javára szolgál, mert veszedelmünké válik, ha korlátlanul érvényesülve hatásaiban rombolólag jelentkeznek. Jól vigyázzunk, nehogy az erény és nemes szándék előrelátás híján meg gondolatlansághoz, végzetes tévedéshez vezessen.

Önkéntelenül is ezen gondolatoknak és aggodalmaknak kell mindnyájunkban támadnia, midőn napilapok hasábjain azon hír közöltetett, hogy a Kollégium kebelébe fogadott debreceni polgári iskola idegen felekezethez tartozó tanárai is feltétel nélkül átvenni szándékoltnak.

Jövünk a mindenkori fiatalság kezébe van letéve: érvényesülésünk, boldogulásunk attól függ, miként és milyen szellemben tudjuk befolyásolni és alakítani a gondjainkra bízott fogékony fiatal lelkeket és jellemeket. Ezért alapítóiták bölcs belátással elődeink iskoláinkat és tartották fenn azokat határtalan áldozatkészséggel, minden akadályok ellenére. Ezen követendő cél és felfogás vezéreljen minket akkor is, midőn — vitatható, hogy időszerűen vagy sem — nem létesítjük, de átvesszük a polgári iskolát annak egész tanári karával. Nem kértlem, hogy mind kiváló és érdemes erők, de kérdem: megkívánható, lehetséges-e? a miénktől merőben idegen szellemben nevelt és megállapodott felfogású egyéntől az, hogy máról-holnapra cserben hagyva addig vallott meggyőződését, azzal ellenkező szellemben működjön? Akinek módjában volt ezen nem most felmerült kérdésről tudomást szereznie és a multban folytatott hosszas tárgyalások menetét figyelemmel kísérnie, az jól tudja, hogy úgy a régi fenntartó, mint a szóba jöhető más testületek is a további fenntartástól, illetve az átvételtől vonakodtak, egyedül az Egyházkerület vezetői mutattak arra hajlandóságot, kik ennél fogva azon szerencsés helyzetben voltak, hogy a feltételeket saját érdekeink szerint állapíthatták meg.

Nehéz idöket élünk, ellenségektől környezve szellemi fegyverekkel kell küzdenünk, erős hitű és kitartó hívekre van szükségünk, ezért öngyilkossággal volna határos, ha küzdelmeink idején fellegvárainkba, iskoláinkba idegen, jelen esetben nem akarom mondani, hogy éppen ellenséges, de nekünk semmikép

sem kedvező befolyásokat fogadunk be, hagyunk érvényesülni. Ne áltassuk magunkat azzal, hogy majd vigyázunk, résen leszünk, mert látható ellenséget lehet szemmel tartani, de belső bomlás csak akkor szemlélhető, ha pusztításait már megtette. Videant consules!

De vizsgálni kell a kérdést más, általános elvi szempontból is. Egyházalkotmányunk szelleméből világosan következik az, hogy ily végtelenül fontos és következményeiben messze kiható intézkedés csakis az előzetesen kialakult közvéleményre támaszkodva vitessék keresztül. Az aktuális kérdések felszínre hozatala bizonyára a vezetőknek is egyik nevezetes kötelessége, véleményök bizonyos határig irányadó legyen, de szükséges, hogy annak a közvéleményt megnyerni igyekezzenek és őrizkedni kell attól, nehogy a hivatott alkotmányos tényezők előkészítés nélkül nagyhorderejű kérdésekben befejezett tények elé állíttassanak, vagy bizonytalan népszerűségű intézkedések a közfigyelem elkerülésével intéztessenek el.

Degenfeld Pál.

KÜLÖNFÉLÉK

A tiszántúli református egyházkerület nov. 21-én tartja rendes őszi közgyűlését Debrecenben.

Fehérgyarmat ünnepe... Október 31-én avatták fel a Szeretetszövetség fehérgyarmati menházát. Ennek a szeretetintézménynek a felavatásánál nem az a legfontosabb dolog, hogy milyen szépek voltak a beszédek, hogyan nyitotta meg Kiss Ferenc professzor egy hetvenéves élet bölcsességével és egy lélek megérintette szív örök frissességével, milyen könnyeket csalóan hangzott az avatóbeszéd Ferenczy Károly dr., a Leánykálvineum igazgatója ajakáról, mint tette az ünnepséget formálisan is istentiszteletté Siposs József esperes avatóimája, sőt nem is csak az, hogy a felavatáson Péchy Szabolcs főispán és Streicher Andor alispán vezetésével ott volt az egész vármegye, de sokkal inkább az, hogy ezt a szeretetházat magyar könny és magyar bánat érintésére az evangéliumi szeretet szülte.

Ez a lelkiület vezette a vármegye vezetőségét, amikor a volt kórház üresen ásitózó épületét átengedte a Szeretetszövetségnek, ez a helybeli és környékbeli pásztorokat és gyülekezeteket, amikor a hívó és kérő szóra nem maguk könnyes panaszával, de egymással versengő segítséssel feleltek. Csak példának említjük meg, hogy a szatmármegyei református asszonyok részéről nem kevesebb, mint 1370 törülköző gyűlt össze.

A helyszínen történt. A szülőszoba orvosa beszélt az ügyvezető igazgatóval. Valamiről elfeledtünk. Szükség volna legalább 20 ingre, hiszen a legtöbb szegény, gyermekágyas asszony

rongyokban jön, piszok és fertőzés jár vele. Megvesszük, jött rá a rövid felelet, de még ei sem hangzott a szó, mikor visszhangja támadt, feketekendős özvegyasszony lép elő: Tessék csak megrendelni én mind a húszat kifizetem!

Csak egy árnyék volt. Láthatatlanul bevonta az egész örömmünnepet. Aki legjobban szeretett volna ott lenni, aki legtöbbet dolgozott és imádkozott ezért a szeretetintézményért, a gyülekezet fáradtságot nem ismerő lelkipásztorát, Kézy Ignácot ágyhoz szegezte betegsége. Minden szemben ott csillogott egy elrejtett könnyecsepp: ha ő is itt lehetne...

Az Igét Pap Béla, a Szeretetszövetség misziói lelkésze hirdette. Ez az intézmény csakugyan kiáltó biztatás: A magyar élet ma a bánat könnye. Ha holnap a bűnbánaté lesz, holnapután az öröm könnyecseppje lehet...

P. B.

Egyházi törvényeink legfelsőbb megerősítését tartalmazó kormányzói kézirat jelent meg a Budapesti Közlöny november 5-i számában. A kézirat október 31-én kelt, ami magában is kedves figyelem a főméltóságú Kormányzó úr részéről. Az elintézés gyorsasága miatt igazán nem lehet panasz. Szeptember 14—15-én volt a zsinat utolsó ülészsaka. Október 5-én lettek készen a Kormányzó úrhoz terjesztett törvény-példányok, melyeket előbb a kultuszminisztérium, majd a Kormányzó úr kabinetirodája vizsgált át s október 31-én már az aláírás is megtörténhetett. A törvény életbeléptetésével a zsinati elnökség bízott meg. Ez tudomásunk szerint január 1-ével lépteti életbe az új törvényeket. Amiből viszont az következik, hogy már a legközelebbi egyházkerületi közgyűlésen szükség lesz több olyan intézkedést tenni, amely a törvény életbeléptetésével kapcsolatos.

A Szeretetszövetség hejőpapi árvaházait november 5-én délután avatták fel az egész község lakosságának és a vidékről is nagy számmal összesereglett közönségnek jelenlétében. Istentisztelet után, amelyen Vass Vince bibliát olvasott, Ravasz László püspök prédikált és Szabó Imre budapesti esperes imádkozott, Farkas Géza egyházkerületi főgondnok és Pósa Péter alsóborsodi esperes mondtak beszédet. Az egyetemes konvent képviselőjében dr. Kun Béla, a Szeretetszövetség részéről Téglássy Andor egyházmegyei gondnok, a Szövetség társelnöke jelent meg a szép ünnepélyen. Mindenki nagyon érezte a Kiss Ferenc hiányát, akit betegsége akadályozott meg abban, hogy alkotásai egyikének ünnepélyes átvételénél jelen lehessen. Igaz tisztelettel és őszinte szeretettel gondolt rá az egybegyűlt közönség s Pósa Péter esperes az ünnepi beszédében névszerint is megemlékezett a nagyérdemű munkavezetőről, akinek elévülhetetlen érdemeit, mint az Isten jószágának biztonságát, Ravasz püspök az igehirdetés körében is említette. Az ünnepély rendezéséért minden elismerés illeti a hejőpapi egyházközség

presbitériumát s kivált lelkipásztorát és ennek ifjú feleségét.

Október harmincegyediké miatt nagyon háborognak római katolikus testvéreink körében némely nyugtalan atyafiak. Panaszolják, hogy a reformáció emlékére a budapesti Vigadóban rendezett nagyszabású ünnepélyen a Kormányzó úr is megjelent. Nem tesszik nekik, hogy az október harmincegyediké ünnepélyről a rádió is adott közvetítést. Követelik, hogy erről a felekezeti ünnepéről ezentúl ne legyen rádió közvetítés. Kifogásolják a Ravasz László püspök páratlan hatású ünnepi beszédét, amellyel a Nemzeti Ujság című politikai lap november 5-i számában Bangha páter hasábkon át foglalkozik. A kétségkívül élesesű és nagy tudású jezsuita jobbra is balra is ürgeti-forgatja a Ravasz László beszédét, de világos, mindenki előtt érthetővé tett igazságából kiforgatni nem tudja. Arra a frappáns kérdésre pedig, hogy ha Szent István és a tizenhatodik század előtti magyar történelem minden nagyja csak a római katolikusoké, honfoglaló Árpád apánk, aki még keresztény sem volt, vajjon kié, gondosan kerül a válaszadás.

Luther Márton születésének négyszázötvenedik fordulója volt november 10-én. Ezt a nevezetes dátumot mindenfelé ünnepelték ágostai hitvallású testvéreink. De a nagy Isten iránti hálaadással kellett e napon megemlékezni a lánglelkű reformátorról és az emberiségre áldásos munkájáról mindenkinek, aki az Isten iránti alázatosságot és az emberek irányában való szabadságot együtt óhajtja a maga boldogító tulajdonának.

A Református Figyelő miskolci konferenciája november 3—5. napjain nagy hatás mellett folyt le. Mintegy százötvenen jelentek meg a konferencián, természetesen nagyobb számmal Miskolcra és közvetlen környékéről, de az ország minden részéből voltak résztvevők. A konferenciát Ravasz László püspök vezette, ki mellett Farkas Géza egyházkerületi főgondnok és dabasi Halász Lajos nyug. koronaügyész, a budapest-tisztviselőtelepi egyházközség főgondnoka vettek részt az elnöklésben. A konferencia témája a magyarság és a magyar reformátusság vesztesége volt: mit veszítettünk és mi maradt meg nekünk. Előadók Viktor János, Vasady Béla, dr. Kun Béla, Muraközy Gyula, Enyedy Andor, Szabó Imre, Farkas István püspök és Nádházy Bertalan voltak. Az előadásokhoz nagyon sok hozzászólás volt. Mély benyomást tett Csécsi Nagy Imre altábornagy és Jókai Ihász Miklós egyházmegyei gondnok felszólalása. A konferencia keretében vasárnap délelőtt nyilvános matiné volt, amelyen a Korona szálló nagytermet szorongásig megtöltő közönség jelenlétében Ravasz László püspök tartott nagyszabású előadást.

Konyáron hiterősítő konferencia volt okt. 28—29-én. Konferencia, milyen egyszerű, milyen megszokott szürke szó ez, különösen

manapság és így leírva papíron. Mennyivel más átgondolni is a konferenciát, mint átélni. — Különösen egy gyülekezetnek, ahol még nem volt ilyen. Ünnepe volt, felemelő, feledhetetlen. A külső ünnepiességnél még nagyobb volt a lélek ünnepe. Debrecen, Derecske, Pocsaj, Esztár, Hajdúbagos, Monostorpályi, Hajdúszámsón, Sáránd, Tépe küldték el több-kevesebb hívüket. Jelen voltak, mint igehirdetők és előadók: Földesné Hajdú Boriska (Debrecen), dr. Szász Imre, Ördög Lajos, dr. Soós Béla, dr. Illyés Endre, Kiss János, Nagy Lajos, Bede Gyula, Kardos Lajos lelkipásztorok és a helybeli lelkész, vitéz Úry Ferenc. A konferenciát dr. Szász Imre monostorpályi lelkész nyitotta meg igehirdetéssel: Miért jöttünk? A világ sok baja, nyomorúsága, zaklatása közepette olyan jól esett hallanunk Jézus hívó és biztató szavát: Jöjjetek én hozzám mindnyájan... és én megnyugosztalak titeket. Utána dr. Soós Béla debreceni lelkész tartotta meg előadását Krisztus nélkül és Vele. Megragadóan rajzolta a különbséget a két állapot között. Majd Kardos Lajos hajdúbagosi lelkész: Hol jársz, mit cselekszel? címmel egészen részletesen mindenre kiterjedő tartalmas előadását tartotta meg. Szombaton délután dr. Illyés Endre debreceni vallásnász: A gyermek családi neveléséről szólott széles ismerettel és nagy jártassággal. Este vallásos-ünnepély, prédikált dr. Soós Béla a Lelkivilágról. A lélek szólott a lélekhez lebilinesedőn, nagyon sok áldással. Legnagyobb a lelkiválság akkor, amikor már Krisztust sem akarjuk befogadni, sőt eltávolítjuk magunktól, mint a gadarénusok. Szép szólóének, hegedű, orgona mind Istenhez emeltek. Vasárnap Bede Gyula esztári lelkész hirdette az ígét: Hová mégy? Felemelő s áldásos volt az ige, rámutatván arra, hogy egyetlen út van csak a Krisztussal való. Majd Földesné Hajdú Boriska úrasszony szólott a boldogságról, különösen a nőkhöz, könnyeket csalva ki a szemekből. Legnagyobb boldogság Isten beszédét hallgatni és megtartani. Délután Ördög Lajos pocsaji lelkész szólott a férfiakhoz. Találónan mutatott rá, hogy a vallásos megmozdulásokban mindenfelé a nők vannak ott s a férfiak hiányzanak. Pedig milyen hatalmas erőt jelentene az, ha a nők mellett lenne legalább 20 férfi, akik odaállanának a lelkész mellé s dolgoznának Isten országáért. Az esti vallásos ünnepély a Nagy Lajos sárándi lelkész erőteljesen rámutatott, hogy Jézus az egyetlen út, aki az Atyához vezet. — Ismétlem, ünnepe volt e két nap. Maradandó lelki nyomokat hagyva maga után. A lelkítáplálék mellett szorgalmas asszonyi kezek, a lelkész feleségével és a község vezető asszonyaival az élen, a községből előzetesen összeadott élelmiszer bőlkészített izletes étkezésre várták a lelkileg megelégteltek. Úgy éreztük, hogy nemcsak a templomban, de e pár napon a templom körül mintha Istennek lelke csodálatosan megragadott volna bennünket. Boldogok voltunk, mert Istennek beszédét hal-

lottuk, de még sokkal inkább boldogok lennénk, ha meg tartanók azt. — Illesse elismerés és köszönet itt e helyről is az előadókat, akik Istennek csodálatos, áldásos üzenetét tolmácsolták az állandóan megtelt templomi gyülekezetnek, legyen áldás a hallgatókon, legyen áldás a szorgalmas Márthákon, akik kiegészítették a konferencia lelki áldásait testi eledellel. — Mindenek felett áldássék, dicsértessék az egyedül szent és örökkévaló Isten nagy neve, aki ezt az alkalmat szerezte minékünk, Akié egyedül legyen minden dicsőség mindörökké. *Jelenvöll.*

Házzsentelés a Csonkáson (Monostorpályiban). Folyó évi november 1-én istentisztelet és megható ünnepség keretében avatták fel lapunk munkatársának: dr. Szász Imrének csonkási tanyáját a családnak és barátainak szeretetteljes részvétele mellett. Az összegyűlt szüretelők és vendégek buzgó éneke után *Ördög* Lajos pocsjai lelkész tartott rövid beszédet a CXXII. zsoltár alapján. Debrecenből Kulin Imre egyházmegyei gondnok, Kun István igazgató, Nagy Sándor tanár, a vidékről Kósa Béla balmazújvárosi, Dobrossy Zoltán vértesi, Bede Gyula esztári lelkészek és családjaik vettek részt e kedves alkalmon. Isten áldása legyen a házon és birtokosain.

Hivatalos értesítés.

A Tiszántúli Református Egyházkerület Püspökétől.

3818—1933. szám.

KÖRLEVÉL.

Tudomásulvétel céljából felhívom a kebelbeli nagytiszteletű esperes urak és valamennyi lelkész úr figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium 6000—1933. II. sz. alatt megjelent alábbi rendeletére:

A lelkészi kongrua és korpótlék járandóságokra vonatkozólag 1933. évi november hó 1-től kezdődőleg a következőket rendelem: 1. §. A kongruas álláson működő lelkészt — természetesen az 1933. évi 5500/vkm. sz. köriratban előirt időben való folyamodás esetén — a kongrua, úgyszintén — a helyi jövedelme és szolgálati ideje alapján a korpótlék élvezetére már igényjogosultsággal bíró lelkészt — a korpótlék, attól a naptól kezdve, melyen állását elfoglalta, annak a hónapnak a végéig illeti meg, melyen arról eltávozott. Ebből következik, hogy 2. §. Hónap közben történő álláscsere esetén az állását hónap közben változtató lelkész részére a hó végéig a régi állása után járó kongrua és korpótlék folyósítandó s így az új állásával egybekötött kongrua és korpótlék a lelkészt csak az új állás elfoglalása napját követő hó 1-től kezdve illeti meg. 3. §. A lelkész által a hó 1-én jogszerűen és jóhiszeműen felvett kongrua és korpótlék a tényleges szolgálatnak hónap közben történő megszűnése (pl. elhalálozás, lemondás stb.) esetén általában vissza nem követelhetik, kivéve azonban azt az esetet, ha az illető lelkész hónap közben valamely nem pa-

róchus vagy missziói lelkészi állásra, hanem bármely más, részben vagy egészben szintén közpénztárból (pl. tábori lelkész, fogházi, javítóintézeti lelkész, állami vagy nem állami tanító stb.) dotált állásra távozik: az új állásba jutás napjától a hó végéig terjedő időre túlévezett kongrua és korpótlék visszatérítendő. 4. §. A jelen rendelet hatálybalépésével minden ezzel ellenkező irányú eddigi rendelkezés hatályát veszti.

Atyafiságos szeretettel:

Debrecen, 1933 november 4.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat

a berettyóújfalui református polgári leányiskolában 1934 január 1-én, nyugdíjazás folytán megüresedő igazgató-tanári állásra.

Pályázhatnak református vallású okleveles polgáriiskolai, több évi gyakorlattal bíró magyar-német, vagy magyar-történet szakos, elsősorban férfi és másodsorban nőtanárok.

Javadalom törvényszerű.

A megválasztott természetben 3 szobás lakást kap, mellékhelyiségekkel és házikertet gyümölcsfákkal.

A kellően felszerelt, a családi állapotot is igazoló kérvényeket 1933 december 1-ig az iskola Igazgatótanácsához kell címezni és az intézet igazgatóságához beküldeni.

Az állás 1934 január 1-én elfoglalandó.

Igazgatótanács.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalatának költségvetése 1934. évre.

Fedezet.

- | | |
|---|------------|
| 1. Nyomdaüzem, a „Méliusz” könyv-könyvkereskedés és könyvkötészet hozama a várható eredményhez képest | 480,000— P |
|---|------------|

Szükséglet.

- | | | |
|---|------------|--------------|
| 1. Személyi kiadások: | | |
| a) Nyomdai üzemnél | 120,088-80 | |
| b) Könyvkötészetnél | 30,089-52 | |
| c) „Méliusz” könyvkereskedésnél | 7,488— | 157,666-32 P |
| 2. Dologi kiadások: | | |
| a) Nyomdaüzemnél | 237,406-22 | |
| b) Könyvkötészetnél | 13,889-96 | |
| c) „Méliusz” könyvkereskedésnél | 16,410— | 267,706-18 P |
| 3. Beruházásokra | | 15,000— P |
| | Összesen | 440,372-50 P |
| 4. Vállalati leírásokra s az újítási alap dotálására fordítandó mérlegben belül mintegy | | 55,000— P |

Az egyházkerületi közgyűlés 151/3—1926. számú határozatával vett utasítás alapján közzéteszi.

Debrecen 1933. évi november hó 6-án.

Varga Pál,
egyházker. és kollégiumi
számvevő.

Laptulajdonos: **Dr. KUN BÉLA.**

**A tiszántúli református egyházkerület zárószámadásának 1932—33. évi
Jövedelem—Költségeredmény kimutatása.**

Csoport	Cím	Jövedelem	Költség	Többlet	Hiány
I.	Közigazgatási pénztár	128,366·63	102,274·89	26,091·74	—
II.	Tűzkármentesítési pénztár	14,029·19	9,723·12	4,306·07	—
III.	Tankönyvek pénztára	13,750·59	15,624·39	—	1,873·80
IV.	Középisk. tanügyi köziggazg. ptra	27,464·09	29,999·94	—	2,535·85
V.	Püspöki javadalom-alap	24,408·21	24,870·40	—	462·19
VI.	Báró Baldácsy-alap	4,740·73	6,637·53	—	1,806·80
VII.	Egyházkerületi gyámintézeti pénztár	3,154·99	2,540·60	614·39	—
VIII.	Református segélyegylet pénztára	2,755·39	1,450·—	1,305·39	—
IX.	Egyházi és iskolai segély-alap	20,113·94	20,186·63	—	72·69
X.	Egyetemi tanszéki-alap	901·27	801·48	99·79	—
XI.	Egyetemi theol. tanszéki-alap	437·59	500·—	—	62·41
XII.	Népiskolai tökesegély	1,494·14	—	1,494·14	—
XIII.	Egyes. állams. pénztára	48,534·16	48,534·16	—	—
XIV.	Közalapi segélyezés	6,073·34	6,018·72	54·62	—
XV.	Nyomdávállalat törlesztő pénztára	16,929·34	16,929·34	—	—
XVI.	Diakonisszaint. és hadiárвахáz ptra	42,229·04	27,019·32	15,209·72	—
XVII.	Énekeskönyvi pénztár	4,837·35	8,000·—	—	3,162·65
XVIII.	Letétek pénztára	—	—	—	—
XIX.	Tanító- és tanítónőképzőintézet felügy. pénztára	3,331·27	3,188·02	143·25	—
XX.	Kiegészítésre váró és különkez. alapok pénztára	5,881·98	590·80	5,291·18	—
	Összesen	369,433·24	324,889·34	54,610·29	10,066·39

A számadási kivonat hitelül:
Debrecen, 1933 november 7-én.

Varga Pál.
egyházker. és kollégiumi számvevő.

A kollégiumi pénztár 1932—33. évi Jövedelem—Költségeredmény kimutatása.

Csoport	Cím	Jövedelem	Költség	Többlet	Hiány
I.	Közsükségleti és tanszéki alapok ptra	289,545·88	264,972·59	24,573·29	—
II.	Betegsegélyző pénztár	7,572·19	7,572·19	—	—
III.	Könyvtári alapok pénztára	20,397·91	21,897·63	—	1,499·72
IV.	Tanári nyugdíjalap	10,705·34	19,912·08	—	9,206·74
V.	Ösztöndíj és pályadíj-alap	19,609·71	10,608·55	9,001·16	—
VI.	Lelkészképzőintézet pénztára	7,223·01	5,303·86	1,919·15	—
VII.	Egyetemi internátusi pénztár	26,591·28	23,892·62	2,698·66	—
VIII.	Tápintézeti alapok pénztára	87,103·14	92,002·76	—	4,899·62
IX.	Tisztviselők és szolgák nyugdíj ptra	10,072·44	22,752·99	—	12,680·55
X.	Tanárképzőintézeti pénztár	58,096·54	58,096·54	—	—
XI.	Énekkari alapok pénztára	495·94	302·67	193·27	—
XII.	Kiegészítésre váró alapok pénztára	47,669·75	46,517·80	1,151·95	—
XIII.	Letétek pénztára	—	—	—	—
	Összesen	585,083·13	573,832·28	39,537·48	28,286·63

A számadási kivonat hitelül:
Debrecen, 1933 november hó 7-én.

Varga Pál.
egyházker. és kollégiumi számvevő.

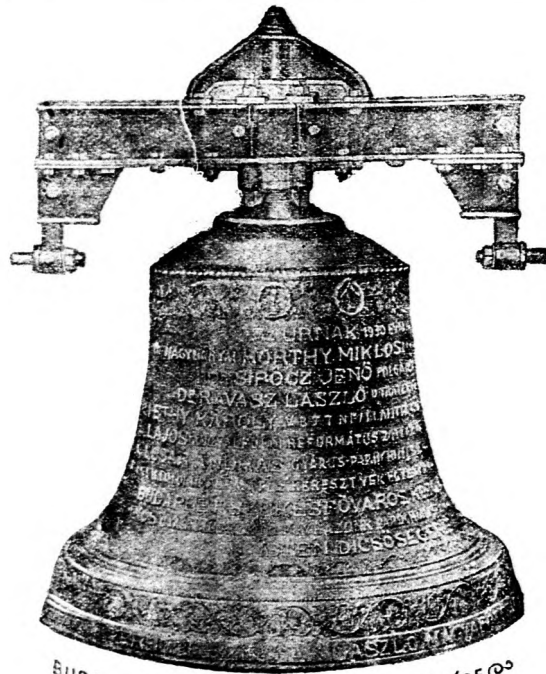
Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál!



BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Különös tűtöképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányú zománc-edények,
zsir-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomdai-vallaiata. 1933-1997

Protestáns egyházi irodalom!

Dr. Baltazár Dezső : Elég nekem az Isten kegyelme	1.—
— A próbáltatások idejéből	—50
Dr. Bartók György : Forradalom és reformáció	—30
Benke Tibor : A munkásság és a vallás belmissziói szempontból	—60
Czeplédy Emánuel : Baltazár Dezső református püspök életrajza	—50
Dr. Erdős József : A második helvét hitvallás	1.—
Dr. Erdős Károly : Méliusz világító-lámpásának sugarai	—50
Dr. Illyés Endre : A magyar református földművelő nép lelki élete	2.90
Dr. Incze Gábor : Az Úr áldassék ! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira)	7.—
— Esketési beszédek	3.—
— Keresztelési beszédek	3.—
— Temetési beszédek	3.—
— „Az az ember Te vagy !” (Prédikációk)	2.—
Kroeker—Ferenczy Károly dr. : Világhatalom és Istenországa	3.40
Dr. szentpéteri Kun Ágota : A debreceni református Nagytemplom	1.—
Dr. szentpéteri Kun Béla : Magyar református egyházalkotmány	1.60
Makay Miklós : A gyakorlati keresztyén-ség világmozgalma	1.80
Dr. Módis László : Rövid bibliai héber nyelvtan	6.—
— Zakariás próféta és könyve	2.80
Dr. Ravasz László : A nemzeti egység lelke	—40
Révész Imre élete	1.—
Dr. Révész Imre : Az Ige fénye (Prédikációk)	1.20
— Kálvin János élete	—80
Szabó Gyula : „Sötétségből világosság ragyogjon !” (Prédikációk)	1.50
Dr. Szeberényi Lajos Zs. : Marxtól Leninig (A modern pogányság harca a keresztyénség ellen)	3.—
Varga József : Korálkönyv	5.—
Dr. Vasady Béla : A hit misztériuma	7.—

Fenti művek kaphatók :

„MÉLIUSZ”
KÖNYVKERESKEDÉSSEN

**DEBRECEN,
FERENC JÓZSEF-ÚT 26. SZ. ALATT.**